

генція особливо відчувалась по двох позиціях: 1) діаметрально протилежні уявлення про актуальність тем досліджень та 2) різні моделі детермінацій свідомості (класова свідомість *contra* культурна свідомість). Оскільки офіційна наука, марксистська ортодоксія відмовляла культурології в праві на існування, в легальності, культурологія стає паралельною наукою, паралельною освітою. У цьому відношенні її можна назвати *studia humanitatis* 70-80 років.

ВПЛИВ КИТАЙСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ КРАЇН ДАЛЕКОГО СХОДУ ТА ІНДОКИТАЮ (ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ)

С. Нікішенко (кафедра культурології та археології НаУКМА)

У багатьох наукових розробках неодноразово досліджувалася проблема культурного впливу Китаю на сусідні держави. Ці дослідження були досить ґрунтовними, охоплювали майже весь спектр культурної традиції. Але жодне дослідження не ставило на меті визначення наслідків цього впливу у політичному контексті. Відомо, що зараз дослідники намагаються уникати політизації своїх наукових праць, особливо у галузі культури. Проте в даному випадку слід звернути увагу саме на політичні наслідки цього, на перший погляд, суто культурологічного процесу. Це вважається за необхідне тому, що саме цей процес потягнув за собою досить серйозні проблеми міжнародно-політичного характеру.

Як відомо, найбільшого впливу китайської культурної традиції зазнали культури Японії, Кореї та В'єтнаму. І це призвело до того, що у подальшому всі відносини з цими країнами Китай будував на підставі саме цього впливу.

Японія аж до сьогодні використовує китайську писемність, незважаючи на те, що з давніх-давен має власну абетку. Більше того, протягом досить довгого часу всі наукові праці в стародавній Японії писалися виключно китайською мовою. (Тут можна сміливо порівнювати статус китайської мови для вищезгаданих країн із статусом латини у Європі.) Тому Китай завжди мав можливість поставити під сумнів авторство (або підозрювати у плагіаті) тієї чи іншої праці. Слід також зазначити, що час від часу Японію охоплює шалена мода на все китайське. Цей процес має місце і зараз, щоправда, він стосується мистецтва та культури. І хоча, звісно, це не може повністю характеризувати ситуацію, але на сьогоднішній день найдорожчі та найпрестижніші

ресторани в Японії — китайські. Усе це обумовило і відповідне ставлення до Японії з боку Китаю. На думку китайців, Японія не має майже нічого власного і тому не може розглядатися як повністю повноцінна держава.

Ставлення Китаю до Кореї майже таке саме, як і до Японії. Але слід зазначити, що Корея, на відміну від Японії, досить довгий час перебувала під прямим сюзеренітетом Китаю і певний час розглядалася володарями Піднебесної взагалі як одна з китайських провінцій. Тільки останнім часом політичний авторитет Кореї як держави дещо підвищився в очах Китаю. Однак це стосується тільки КНДР, і саме тому, що Північна Корея, на думку Пекіна, проводить незалежну політику (може, не завжди вдалу) і не “сидить в кишені США”, як Республіка Корея та Японія.

Що стосується В'єтнаму, то його становище різко відрізняється від становища двох попередніх країн. Минулом є те, що протягом всієї своєї історії В'єтнам так і не створив власної писемності, а користувався китайським письмом, а потім латинською абеткою. В очах Китаю це було ознакою повної культурної недосконалості. Але, на відміну від Кореї, протягом знов-таки всієї своєї історії В'єтнам вів збройну боротьбу за незалежність і нарешті здобув її, спираючись в основному на власні сили. (Технічна допомога з боку Радянського Союзу, на думку Китаю, безумовно зіграла свою роль, але воювали все ж таки в'єтнамці.) Тому В'єтнам посідає значно вище місце в політичному рейтингу Китаю, ніж Корея і навіть Японія.

Підводячи підсумок, можна констатувати, що внаслідок безумовно величезного культурного впливу Китаю на сусідні країни в Китаї сформувався сталий погляд на своїх сусідів, як на країни, що культурно-історично підпорядковані Китаю. Саме на цьому базується весь зовнішньополітичний підхід Китаю до означених країн, який зберігається тим чи іншим чином аж до сьогодні.